

Wytyczne dotyczące dobrych praktyk w zakresie rzetelności badań naukowych i etyki publikacyjnej

Niniejsze wytyczne określają zasady integralności badań i etyki publikacyjnej, obowiązujące wszystkich uczestników procesu wydawniczego: redaktorów, autorów, recenzentów oraz wydawcę. Ich celem jest zapewnienie transparentności, rzetelności naukowej i przestrzegania standardów określonych przez [Committee on Publication Ethics \(COPE\)](#), a także odpowiedzialnego korzystania z narzędzi sztucznej inteligencji (AI).

Etyka publikacji

Zespół Redakcyjny przykładą dużą wagę do eliminowania wszelkich przejawów nierzetelności naukowej, zarówno ze strony autorów, jak i recenzentów. W związku z tym, konsekwentnie wdrażane są najbardziej przejrzyste i jednoznaczne zasady, mające na celu zapobieganie wszelkim naruszeniom i odstępstwom od etyki naukowej. Wszystkie osoby zaangażowane w proces wydawniczy kwartalnika naukowego „The Archives of Automotive Engineering – Archiwum Motoryzacji” (zespół redakcyjny, autorzy, recenzenci, redaktorzy, wydawca) są zobowiązane do zapoznania się i przestrzegania niżej określonych zasad etyki publikacyjnej.

Obowiązki Redaktora i zespołu redakcyjnego

- Polityka wydawnicza przyjęta przez zespół redakcyjny czasopisma „The Archives of Automotive Engineering – Archiwum Motoryzacji” ma na celu zapewnienie profesjonalnego i przejrzystego procesu publikacji.
- Redaktor naczelny ponosi odpowiedzialność za wszystkie materiały opublikowane w czasopiśmie. Decyzja o przyjęciu lub odrzuceniu manuskryptu opiera się na ocenie recenzentów pod względem jego znaczenia, oryginalności, klarowności, a także zgodności z tematyką czasopisma.
- Redaktor jest zobowiązany do oceny otrzymanych manuskryptów wyłącznie pod kątem ich wartości naukowej i oryginalności, nie kierując się przy tym stosunkiem do rasy, płci, narodowości, orientacji seksualnej, religii czy przekonań autora.
- Redaktor pod żadnym pozorem nie może ujawniać żadnych informacji dotyczących otrzymanych manuskryptów, z wyjątkiem autora/autorów, recenzentów (lub potencjalnych recenzentów), konsultantów redakcyjnych (tłumaczy, redaktorów językowych) i wydawcy.
- Zespół Redakcyjny zobowiązuje wszystkie osoby zaangażowane w proces wydawniczy do zgłaszania wszelkich możliwych konfliktów interesów. W przypadku ujawnienia jakichkolwiek konfliktów interesów po opublikowaniu manuskryptu, zostaną podjęte odpowiednie działania, w tym np. errata, a w razie konieczności wycofanie publikacji lub opublikowanie korekty/sprostowania.
- Wydawca, zgodnie z rekomendacjami Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, dokłada wszelkich starań, aby eliminować zjawiska ghostwritingu i guest authorship. W celu przeciwdziałania przypadkom ghostwritingu i guest authorship, zespół redakcyjny wymaga od autorów odpowiednich oświadczeń.

- Wydawca jest zobowiązany do przestrzegania ustalonych procedur w zakresie praw autorskich, w tym prawa do autorstwa i prawa do uznania autorstwa.
- Wydawca ma prawo wycofać manuskrypt w przypadku jakichkolwiek wskazań naruszenia zasad etyki publikacyjnej.

Obowiązki autorów

- Autorzy są zobowiązani do składania oryginalnych prac. Fragmenty tekstu odnoszące się do badań lub opracowań innych autorów muszą być odpowiednio cytowane i/lub ujęte w cudzysłów. Wszystkie wykorzystane publikacje należy umieścić w bibliografii. Fałszowanie wyników badań i plagiat są niedopuszczalne.
- Autorzy muszą przedstawiać wyniki swoich badań w sposób rzetelny, wyczerpujący i oparty na faktach, dążąc do obiektywnej interpretacji.
- Autorzy gwarantują, że prawa autorskie przeniesione na wydawcę nie są obciążone ani ograniczone prawami osób trzecich, a wykorzystanie dzieł przez wydawcę nie narusza żadnych praw podmiotów trzecich.
- Autorzy odpowiadają za ujawnienie wszystkich rzeczywistych współautorów i są zobowiązani do zadeklarowania procentowego wkładu każdego z nich w manuskrypt.
- Artykuł musi zawierać wszystkie informacje niezbędne do identyfikacji źródła danych, a autorzy są zobowiązani do zachowania integralności naukowej.
- Wszystkie kwestie dotyczące praw autorskich regulują umowy wydawnicze zawierane między autorem a wydawcą.
- Wszystkie przypadki potwierdzonej nierzetelności naukowej, w tym ghostwritingu i guest authorship, zostaną ujawnione i udokumentowane przez redakcję, która przekaże te informacje odpowiednim instytucjom (np. miejscu zatrudnienia autora, towarzystwom naukowym).
- Autorzy są zobowiązani do niezwłocznego powiadomienia wydawcy o wszelkich istotnych błędach i niezgodnościach wykrytych w tekście, aby umożliwić ich skorygowanie w kolejnym numerze lub dodruku.

Obowiązki recenzentów

- Recenzenci przygotowują recenzje dla wydawcy.
- Publikacje naukowe są recenzowane przez badaczy z polskich i zagranicznych ośrodków akademickich, specjalizujących się w tematyce danej pracy.
- Recenzje przeprowadzane są zgodnie z modelem podwójnie ślepej recenzji (double-blind peer review), co oznacza, że tożsamość autorów i recenzentów pozostaje wzajemnie anonimowa.
- Recenzent jest zobowiązany do przestrzegania uzgodnionego terminu dostarczenia recenzji.
- Ujawnianie pracy osobom trzecim jest niedopuszczalne. Recenzowane prace i ich recenzje są poufne. Recenzowana praca nie może być wykorzystana przez recenzenta do celów osobistych ani dla własnych korzyści.
- Recenzent jest zobowiązany do formułowania recenzji w sposób merytoryczny i obiektywny.

- W przypadku zauważenia znaczących podobieństw między recenzowanym tekstem a innymi pracami, recenzent ma obowiązek zgłosić ten fakt wydawcy. Recenzja powinna być sporządzona na piśmie i zakończona jednoznaczną opinią o przyjęciu/odrzućeniu pracy lub przyjęciu do publikacji pod warunkiem wprowadzenia określonych zmian.

Obowiązki wydawcy

- Przy podejrzeniu lub potwierdzeniu nieuczciwości naukowej (np. plagiat, fałszowanie danych, nieujawnienie użycia AI), wydawca współpracuje z redaktorem naczelnym w celu wyjaśnienia sprawy, publikując erraty lub wycofując artykuł.
- Wydawca przestrzega procedur dotyczących praw autorskich i może wycofać manuskrypt w przypadku naruszeń etyki.

Procedura recenzji

Proces recenzowania manuskryptów rozpoczyna się od wstępnej selekcji przez Redakcję, która sprawdza zgodność nadesłanego materiału z profilem czasopisma oraz wymogami określonymi w Instrukcji dla Autorów. Następnie wybieranych jest trzech recenzentów, którzy nie są w żaden sposób afiliacyjnie związani z autorami. W przypadku otrzymania choćby jednej negatywnej opinii, wyznaczany jest dodatkowy recenzent. Cały proces odbywa się w formule double-blind, co oznacza, że zarówno autorzy, jak i recenzenci pozostają dla siebie anonimowi. Za każdą sporządzoną opinię recenzenci otrzymują wynagrodzenie w wysokości 50 euro. Komunikacja dotycząca recenzji i decyzji redakcyjnych odbywa się online, a autorzy mają wyznaczony czas na ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag. Każdego roku publikowana jest lista wszystkich recenzentów, którzy współpracowali z redakcją.

Szczegółowy opis procedury recenzji w czasopiśmie „The Archives of Automotive Engineering – Archiwum Motoryzacji” dostępny jest: <http://www.aacjournal.com/Reviewing-procedure,1582.html>.

Procedura antyplagiatowa

Każdy nadesłany manuskrypt przechodzi obowiązkową weryfikację w systemie iThenticate pod kątem podobieństw. Raport wygenerowany przez system jest dokładnie analizowany; w przypadku wykrycia istotnych podobieństw, autor jest wzywany do złożenia wyjaśnień lub dokonania niezbędnych korekt. Trwałe naruszenia zasad etyki, takie jak plagiat, skutkują odrzuceniem manuskryptu lub wycofaniem opublikowanej już pracy.

Prawa autorskie

Czasopismo „The Archives of Automotive Engineering – Archiwum Motoryzacji”, dążąc do jak najszerszego rozpowszechniania wiedzy naukowej, publikuje wszystkie artykuły w otwartym dostępie na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa (CC BY). Oznacza to, że autorzy zachowują pełne prawa autorskie do swoich prac, jednocześnie udzielając każdemu prawo do swobodnego kopiowania, rozpowszechniania, a nawet wykorzystywania

komercyjnego opublikowanych artykułów – pod warunkiem zawsze odpowiedniego wskazania pierwotnego autora oraz źródła publikacji. Dzięki temu czytelnicy i inne podmioty mogą efektywnie korzystać z wyników badań, przyczyniając się do szybszego rozwoju nauki i transferu wiedzy w dziedzinie inżynierii motoryzacyjnej.

Rzetelność cytowania

Prawidłowe cytowanie i odwoływanie się do literatury jest fundamentalne dla publikacji naukowej i stanowi wspólną odpowiedzialność autorów, redaktorów i recenzentów. Autorzy powinni unikać nadmiernego autocytowania własnych prac. Zaleca się, aby liczba cytowanych prac własnego autorstwa nie przekraczała jednej na każde dwadzieścia cytowanych pozycji literaturowych. Jednocześnie, redaktorzy i recenzenci nie powinni wymagać od autorów dodawania cytowań do ich artykułów, jeśli nie ma ku temu silnego, naukowego uzasadnienia. Problem nieodpowiedniego cytowania, w tym zjawiska takie jak "citation stacking" (nadmierne gromadzenie cytowań) czy "citation cartels" (zmowy cytatowe), został szczegółowo omówiony przez COPE (Committee on Publication Ethics) w dokumencie dyskusyjnym z rekomendacjami dotyczącymi najlepszych praktyk (<https://publicationethics.org/guidance/discussion-document/citation-manipulation>).

Udostępnianie danych

Czasopismo „The Archives of Automotive Engineering – Archiwum Motoryzacji” aktywnie promuje transparentność i rzetelność badań, zachęcając autorów do udostępniania danych badawczych zgodnie z zasadami FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable). W tym celu autorzy są zachęceni do: umieszczania surowych danych badawczych w repozytoriach otwartego dostępu (np. Zenodo, Figshare), dołączania numerów DOI do zestawów danych bezpośrednio w tekście artykułu oraz szczegółowego opisywania metod udostępniania danych wraz z wszelkimi ograniczeniami licencyjnymi.

Badania z udziałem ludzi

Jeśli manuskrypt opisuje badania z udziałem ludzi, autorzy są zobowiązani do uzyskania uprzedniej, świadomej zgody na publikację od wszystkich uczestników, włączając w to zgodę na wykorzystanie ich danych i wizerunków. Należy przedstawić potwierdzenie zgody komisji etycznej i zgodności badania z uznanymi standardami (np. Deklaracją Helsińską). Kluczowe jest zachowanie anonimowości uczestników poprzez pomijanie wszelkich identyfikujących szczegółów. Szczególna ostrożność jest wymagana w przypadku badań z udziałem grup wrażliwych, takich jak dzieci, uchodźcy czy osoby starsze. Autorzy muszą potwierdzić uzyskanie świadomej zgody w manuskrypcie, pamiętając, że zgoda na udział w badaniu jest odrębna od zgody na publikację. Ta druga jest konieczna, jeśli informacje mogą zidentyfikować konkretną osobę. Formularze zgody nie muszą być przesyłane wraz z manuskrypcie, jednak muszą być dostępne na żądanie.

Polityka dostępności

Czasopismo „The Archives of Automotive Engineering – Archiwum Motoryzacji” jest zaangażowane w zapewnienie równego dostępu do publikowanych treści dla wszystkich czytelników, niezależnie od ograniczeń fizycznych, sensorycznych czy technologicznych. W ramach modelu Open Access artykuły są dostępne bezpłatnie na stronie <http://www.aaejournal.com> w formacie PDF. Redakcja dąży do zapewnienia, że strona internetowa czasopisma jest kompatybilna z czytnikami ekranowymi i innymi technologiami wspomagającymi. Autorzy są zachęceni do przygotowywania manuskryptów w sposób ułatwiający dostępność, np. poprzez stosowanie czytelnych czcionek, opisów alternatywnych dla rycin i tabel oraz unikanie elementów utrudniających korzystanie z treści przez osoby z niepełnosprawnościami.

Polityka równości

Czasopismo „The Archives of Automotive Engineering – Archiwum Motoryzacji” promuje równość w procesie publikacji, zapewniając równe traktowanie wszystkich autorów, recenzentów i czytelników, niezależnie od ich płci, rasy, narodowości, orientacji seksualnej, religii, statusu społeczno-ekonomicznego czy innych cech. Redakcja przeciwdziała wszelkim formom dyskryminacji i uprzedzeń, stosując obiektywne kryteria oceny manuskryptów oparte wyłącznie na ich wartości naukowej. Redakcja dąży do różnorodności w doborze recenzentów i członków zespołu redakcyjnego, aby odzwierciedlać szeroką perspektywę naukową i kulturową.

Polityka naruszeń i sankcje

Czasopismo „The Archives of Automotive Engineering – Archiwum Motoryzacji” traktuje wszelkie naruszenia zasad etyki publikacyjnej oraz polityki wydawniczej, w tym dotyczące korzystania z narzędzi sztucznej inteligencji (AI), jako poważne uchybienia, które podważają integralność naukową, wiarygodność publikacji oraz zaufanie społeczności akademickiej. Polityka naruszeń obejmuje wszystkie etapy procesu wydawniczego i dotyczy autorów, recenzentów oraz redaktorów. Wszystkie przypadki naruszeń są rozpatrywane indywidualnie, z poszanowaniem zasad sprawiedliwego procesu.

Naruszenia zasad etyki publikacyjnej i polityki wydawniczej obejmują między innymi:

- plagiat, kopiowanie treści, danych lub pomysłów z innych źródeł bez odpowiedniego cytowania, w tym autoplgiat;
- fałszowanie danych, wprowadzanie fikcyjnych lub zmanipulowanych danych badawczych;
- ghostwriting, guest authorship, pominięcie rzeczywistych współautorów lub włączenie osób, które nie wniosły znaczącego wkładu w powstanie pracy;
- nieujawnienie konfliktów interesów i brak deklaracji potencjalnych konfliktów interesów przez autorów, recenzentów lub redaktorów;

- nieujawnienie użycia narzędzi AI, generowanie znaczących części manuskryptu, fikcyjnych danych lub manipulacja obrazami bez odpowiedniego opisu w metodologii badawczej;
- naruszenie poufności poprzez ujawnienie treści nieopublikowanego manuskryptu osobom trzecim lub wprowadzenie go do narzędzi AI przez recenzentów lub redaktorów;
- nieprzestrzeganie zasad dotyczących praw autorskich, manipulacja wynikami badań, nieujawnienie źródeł finansowania lub inne działania niezgodne z zasadami rzetelności naukowej.

W przypadku podejrzenia lub stwierdzenia naruszenia zasad etyki publikacyjnej, redakcja podejmuje następujące kroki:

- redaktor naczelny, we współpracy z zespołem redakcyjnym, przeanalizuje zgłoszenie lub dowody naruszenia, korzystając z systemów antyplagiatowych lub innych narzędzi weryfikacyjnych;
- autorzy, recenzenci lub redaktorzy zaangażowani w sprawę zostaną poproszeni o wyjaśnienia lub dostarczenie dodatkowej dokumentacji (np. zapisów promptów AI);
- na podstawie zebranych dowodów redakcja podejmuje decyzję o dalszym postępowaniu, np. korekty lub wycofanie artykułu;

Wszystkie przypadki naruszeń zostaną udokumentowane, a w razie potrzeby zgłaszane odpowiednim instytucjom (np. miejscu zatrudnienia autora, towarzystwom naukowym). W przypadku wycofania artykułu, na stronie czasopisma publikowane jest powiadomienie (retraction notice) z wyjaśnieniem powodów.

Autorzy ponoszą pełną odpowiedzialność za treść swoich manuskryptów, w tym za zgodność z zasadami etyki publikacyjnej i polityki AI. W przypadku stwierdzenia naruszeń, możliwe sankcje obejmują:

- odrzucenie manuskryptu na każdym etapie procesu publikacji, jeśli zostanie stwierdzone naruszenie, np. plagiat, fałszowanie danych lub nieujawnienie użycia AI;
- wycofanie artykułu z publikacji w przypadku ujawnienia poważnych naruszeń;
- powiadomienie instytucji zatrudniającej autora, towarzystw naukowych lub innych odpowiednich instytucji o stwierdzonych naruszeniach;
- w zależności od wagi naruszenia, autor może zostać objęty czasowym lub stałym zakazem publikacji w czasopiśmie.

Recenzenci są zobowiązani do bezwzględnego przestrzegania zasad poufności, obiektywizmu i terminowości. Wszelkie naruszenia tych zasad, takie jak ujawnienie treści recenzowanego manuskryptu, wprowadzenie go do narzędzi sztucznej inteligencji, czy też brak bezstronności, skutkują poważnymi konsekwencjami. W przypadku stwierdzenia takich uchybień recenzent zostaje wykluczony z procesu recenzji i usunięty z listy recenzentów czasopisma. Ponadto, miejsce zatrudnienia recenzenta może zostać powiadomione o naruszeniu zasad etycznych. Skutkuje to również zakazem dalszej współpracy, co oznacza utratę możliwości udziału w przyszłych procesach recenzowania dla czasopisma.

Redaktorzy, w tym redaktor naczelny, są zobowiązani do działania zgodnego z najwyższymi zasadami etyki, poufności i obiektywizmu. Wszelkie naruszenia tych norm, takie jak

niewłaściwe wykorzystanie narzędzi sztucznej inteligencji, ujawnienie poufnych informacji czy stronnictwo w podejmowaniu decyzji, pociągają za sobą poważne konsekwencje. Mogą to być środki wewnętrzne, takie jak odsunięcie redaktora od obowiązków redakcyjnych lub zastosowanie procedury dyscyplinarnej w ramach zespołu. Ponadto, o naruszeniach jest powiadamiany wydawca, co może skutkować dalszymi działaniami, włącznie ze zmianami w składzie zespołu redakcyjnego. W przypadkach, gdy naruszenia wpływają na jakość opublikowanych artykułów, redakcja zapewnia transparentność, publikując erraty lub wycofując artykuły i jasno informując czytelników o przyczynach tych działań.

Aby zminimalizować ryzyko naruszeń, nasze czasopismo stosuje następujące środki zapobiegawcze:

- wszystkie manuskrypty są sprawdzane za pomocą systemów antyplagiatowych przed przyjęciem do recenzji, co gwarantuje ich oryginalność;
- autorzy składają oświadczenia dotyczące oryginalności pracy, wkładu poszczególnych współautorów oraz braku konfliktów interesów, co zwiększa transparentność;
- polityka czasopisma jest publicznie dostępna na stronie <http://www.aaejournal.com>, a autorzy i recenzenci są zobowiązani do zapoznania się z nią przed rozpoczęciem procesu publikacji, aby zapewnić pełną świadomość obowiązujących zasad.

Redakcja współpracuje z wydawcą w celu szybkiego i skutecznego rozwiązywania problemów, zapewniając integralność publikacji.

Polityka odwoływania się od decyzji redakcyjnych

Autorzy mają możliwość odwołania się od decyzji o rewizji lub odrzuceniu manuskryptu, składając formalne, pisemne odwołanie do redakcji. Rozpatrywane są wyłącznie odwołania dotyczące manuskryptów, które przeszły pełny proces recenzji naukowej; te odrzucone od razu przez zespół redakcyjny nie podlegają procedurze odwoławczej. Odwołanie musi być złożone przez autora korespondencyjnego, za zgodą wszystkich współautorów, w ciągu jednego miesiąca od daty otrzymania decyzji.

W piśmie odwoławczym należy szczegółowo uzasadnić swoją niezgodę z decyzją, przedstawiając punkt po punkcie odpowiedzi na wszystkie uwagi redaktorów i recenzentów, które wpłynęły na odrzucenie manuskryptu. Konieczne jest również dołączenie dowodów na poparcie swoich argumentów (np. w przypadku błędów technicznych lub stronnictwa). Ważne jest, aby manuskrypt nie był w tym czasie składany do żadnego innego czasopisma.

Odwołania są rozpatrywane przez redaktora naczelnego lub wyznaczoną przez niego osobę. Należy pamiętać, że decyzja podjęta po rozpatrzeniu odwołania jest ostateczna, a na jedno zgłoszenie przysługuje tylko jedno odwołanie. Proces ponownego rozważenia manuskryptu nie gwarantuje jego akceptacji i może wiązać się z ponowną recenzją.